

Luiza Pesjakova

Sredi zlate ječe
ni osebne sreče,
reče si človek, ko se mu zasmili
žalostna dama v draguljih in svili.
Dama, ki v mislih poje si bluz
in do sveta čuti malodane gnus.

Le kaj tišči ji misli k tlom?
Mar družini grozi ekonomski polom?
Ali pa ve, da jo mož z mlajšo vara
in misli na to, kako hitro se stara?
Ali pa ona drugega ljubi
in bliža se javni moralni pogubi?

A kako, da se takšna naslikat je dala?
Mar slika takrat ni zbudila škandala?
Se tisti, ki so gospo osebno poznali,
niso prav nič zaskrbljeno vprašali,
kaj stiska srce naši ljubi Luizi?
Je mar njen zakon v tako hudi krizi?

A se tega niso spraševali
in so Luizo le občudovali.

Ker takšen je namreč bil čut za lepoto tistega časa,
ki je za estetski ideal melanholijo razglašal
in se mu je vsako veselje zdelo skrajno ceneno,
primitivno, nekulturno in celo obsceno.
Po nemško *weltschmerz*, po angleško *spleen*,
po naše *svetobolje* je bilo takrat 'globalno' in.

In je bila Luizina nesrečna drža z naše slike
takrat obvezen del meščanske damske olike.
Do tiste mere seveda, ki so jo dame zmogle same,
nakar jim je slikar še dodatno prijazno povetil rame.

Našminkana usta in lica
in njihova umetna rdečica
so kot nakit, obleka, frizura in rože
okras, medtem ko je belina njene kože
dokaz, da tej dami niti malo ni mar
ne sončev ne kateri koli drug žar.

Sicer pa Luiza Pesjakova svoje žalosti ni samo kazala,
ampak je o njej tudi v prozi in pesmih pisala.

Mihael Stroj, Luiza Pesjak, rojena Crobath, pred 1848

slikar

Mihael Stroj se je učil slikati na dunajski akademiji, ob cesarski zbirki pa se je uril v kopiranje del starejših in sodobnih slikarjev. Čeprav je slikal tudi sveto pisemske prizore za cerkve, je bil uspešen predvsem kot **modni portretist** 19. stoletja. Portretiral je najprej zagrebške, sredi 19. stoletja pa ljubljanske bogate meščanke, meščane in njihove otroke. Slikal je **zanesljivo in hitro**, občasno je držal upodobljencev, dodatke in **ozadja posnel** po drugih uspešnih mojstrih. Včasih pa si je ozadje za portret naslikal **že vnaprej** in tako naročniku skrajšal čas, ki je bil potreben za dokončanje portreta. Strojeva odlika je bilo prepričljivo slikanje raznovrstnih tkanin. Znal je upodobiti lesket svile in mehko krzna ali žameta, kakor dokazuje tudi naša slika.

HMM... MOGOČE BI PA VSEENO DALA MONOKEL RAJE NA ZAPESTJE...

TAKA SE PA RES NE MOREM KAZATI V NARODNI GALERIJ!

otožna pesnica

Izraz na obrazu upodobljene dame je potencirano sanjav, celo otožen. Morda je bil to slikarjev namig na njeno ustvarjanje. Luiza Pesjak je bila namreč pisateljica in predvsem pesnica. Že v mladih letih je spoznala **Franceta Prešerna**, ki je nanjo zagotovo vplival spodbudno. Ker je Luiza sprva pisala v nemščini, ji je pesnik zložil nemški sonet. V prevodu se naslov glasi *Mladi pesnici*. Po letu 1864 je Luiza pisala v slovenščini, predvsem **domoljubne in otroške pesmi**. V slovenščini je napisala tudi ženski roman *Beatin dnevnik* in libreto za opero **Gorenjski slavček**, pozneje predelano v opero. Zbirka njenih otroških pesmi ima naslov **Vijolice. Pesmi za mladost**.

modni lornjon

Ne samo **izbrana obleka**, tudi dragocen nakit je poudarjal Luizino lepoto in zanimanje za modo. Pritegnejo nas njeni **uhani** v obliki kapljic in **broška**. Luiza nosi tudi zlat poročni **prstan** na levem prstancu, na desni roki pa zlato **zapestnico**, na katero je z verižico pripet lornjon. Ta povečevalni pripomoček je bil v Prešernovem času zelo iskan modni dodatek. Damski lornjoni so bili posebno prefinjeno oblikovani in **pripeti**, da so ga lahko gospe hitro, predvsem pa **elegantno uporabile**, kadar je bilo to potrebno.

cvetlice

Med dodatki posebej izstopajo cvetlice. V prečo Luizine **pričeske** so vpletene modre umetelne rože, ki se izza ušes kakor razcvetele vejice spuščajo na ramena. V naročju ji počiva za njen čas značilni, tako imenovani **bidermajerski šopek**, ki ga sestavljajo rdeči, rožnati, vijolični, modri in beli cvetovi in zelenje.

